

Érkezett: 2021 NOV 26.

HONVÉDELMI MINISZTERIUM

DR. BENKŐ TIBOR
miniszter

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Tárgy: **Egységes javaslattervezethez készített indokolás megküldése**

Benyújtó: **Dr. Benkő Tibor honvédelmi miniszter**

Törvényjavaslat címe, száma: **a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló törvényjavaslat (T/17432. szám)**

Tisztelt Elnök Úr!

Az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (a továbbiakban: HHSZ) 137/A. § (1) bekezdése alapján irománnyilvántartásba vétel céljából megküldöm az **a honvédelemről és a Magyar Honvédségről** szóló törvényjavaslatnak (T/17432. szám) a HHSZ 46. § (10) bekezdése alapján megszerkesztett egységes javaslattervezetéhez készített indokolást.

Budapest, 2021. november 26 - án

Tisztelettel:

Dr. Benkő Tibor

Dr. Benkő Tibor
honvédelmi miniszter

**Előterjesztői indokolás a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi
....törvényhez**

Általános indokolás

1. Magyarország történetében a honvédelem ügye mindvégig a nemzet, az ország, az állam fennmaradásának kulcskérdése volt. A több mint 170 évre visszatekintő szabályozás története az ország szuverenitása szempontjából kiélezett szituációk, a haza katonai védelmére hivatott intézményrendszer és az ennek irányításában részt vevő szervek feladatmegosztása, valamint a változó biztonsági kihívások reagálásába bevonható állampolgárok kötelezettség-rendszerének változása szempontjából mutat alapvető töréspontokat. A szabályozás történetét végigkíséri ezen túl a honvédelmi tárgy körök kapcsolata a békétől eltérő szabályozási időszakokkal: a minősített időszakok, majd az Alaptörvény hatályba lépését követően a különleges jogrend alkotmányos szabályainak végrehajtását szolgáló kétharmados/sarkalatos rendelkezések meghatározása a honvédelmi törvények vonatkozásában visszatérően jelentkező, de nem azonos mélységig, vagy az ideiglenesség igényével szerepeltetett kapcsolódó kérdés volt. E vonatkozásban a 102/E/1998. AB határozat 2007-ben rögzítette, hogy a haza katonai védelme és a békétől eltérő időszakok joga tartalmilag kapcsolódó, de együttes és elkülönített szabályozást egyaránt megengedő szabályozás-előkészítési kérdés. Ennek megfelelően az új honvédelmi törvénynek nem szükségszerű tárgyköre a különleges jogrend.

2. A honvédelem modern értelemben vett jogi szabályozásának történetét a nemzeti őrseregről szóló 1848. évi XXI. törvénycikktől számítjuk. E folyamat egyik jelentős alkotása az 1939. évi II. törvénycikk, amely kisebb módosításokkal egészen 1960-ig hatályban volt. Az 1960. évi IV. törvénnyel a hadsereget az MSZMP Politikai Bizottsága, mint legfőbb vezető szerv és a párt első embere, mint főparancsnok alá rendelték anélkül, hogy ezt ténylegesen kodifikálták volna.

Az 1970-es években a haderő fejlesztése, a gazdasági és politikai változások, továbbá a nemzetközi enyhülés folyamatának együttes hatása vezetett az 1976. évi I. törvény megalkotásához. A részletkérdésekben történt - többségükben pozitív irányú - változások azonban nem érintették a legalapvetőbb koncepcionális kérdéseket. Ennélfogva változatlanul fennmaradt a hadsereg közvetlen pártirányítása, továbbá a megszálló szovjet hatalom érdekeit tükröző, s általa vezetett, támadó doktrínájú katonai szövetségi rendszer igényeinek feltétlen kiszolgálása.

A rendszerváltoztatással párhuzamosan a honvédelem intézményrendszerében is - ezen belül elsősorban a hadseregben - alapvető változtatásokra került sor, amelyek többsége a törvény módosítását is igényelte. Az említett változások közül ki kell emelni a rendszerváltozás előtti kormányzat egyik utolsó lépéseként a Magyar Néphadsereg Parancsnokságának létrehozását, amely együtt járt az akkori Honvédelmi Minisztérium átszervezésével és létszámának jelentős csökkenésével.

A Magyar Köztársaság - a szovjet csapatok kivonulása után - visszanyerte függetlenségét; szuverén állammá vált. Ezzel összhangban, valamint a megváltozott társadalmi, politikai és gazdasági viszonyoknak megfelelően kellett kialakítani a honvédelem rendszerét.

3. A szuverén államiság, a plurális demokrácia, a jogállamiság és a piacgazdaság kialakítása igényelte a társadalom és a nemzetgazdaság alapvető viszonyaira vonatkozó

szabályozások módosítását, vagy újak megalkotását. Ezek sorába tartozott a honvédelemről szóló - többpárti konszenzussal kialakított - 1993. évi CX. törvény (a továbbiakban: Hvt1.) elfogadása. A Hvt1. ösztársadalmi ügyként kezelve meghatározta többek között a honvédelem célját, a fegyveres erők irányítását, vezetését, a fegyveres erők feladatait, a honvédelmi feladatok ellátásának rendjét, különös tekintettel a hadkötelezettség teljesítésére vonatkozó rendelkezéseket, továbbá külön részben a rendkívüli intézkedésekkel kapcsolatos szabályokat.

A Hvt1. számos alkalommal módosításra került. Ezek közül kiemelendő a szolgálati törvények elfogadásával, a NATO-csatlakozással, a 12-ről 9 hónapos, illetve a 9-ről 6 hónapos sorkatonai szolgálatra történő átállással, a Magyar Honvédség vezetési és irányítási rendszerének korszerűsítésével (a Honvéd Vezérkar integrálása a Honvédelmi Minisztériumba) kapcsolatos módosítások.

2002-ben az akkori Kormány programjában célul tűzte ki a hadkötelezettség béke idején történő megszüntetését és az ehhez kapcsolódó honvédelmi intézményrendszer átalakítását azzal, hogy ha a haza veszélybe kerül, minden arra kötelezett honfitársunknak a honvédelem szolgálatába kell állnia. Elfogadásával a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény (a továbbiakban: Hvt2.) az állampolgárokat terhelő katonai szolgálati és az ehhez kapcsolódó számos részkötelezettséget szüntetett meg béke idejére. Ebben az időszakban az eredeti elképzelés szerint az ország biztonságát és a nemzetközi katonai kötelezettség teljesítését a reguláris haderőt felváltó professzionális honvédség garantálta volna. Az elmúlt közel két évtized alatt a haderő a törvény szerinti követelményeknek megfelelően átalakult, ugyanakkor felszínre kerültek a hadkötelezettség békeidőszaki hiányának problémái is, amelyet elsősorban a Honvédség kiegészítését biztosítandó kiképzett tartalékos erő fogyó aránya jelzett.

A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Hvt3.) a Hvt1. és Hvt2. rendszerének fenntartható elemeit igazította Magyarország 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvényéhez azzal, hogy a korábbiaknál szűkebb körben tartotta fenn a sarkalatos törvényi szabályozást. Ennek megfelelően különösen a honvédségi adatkezelés, valamint a tényleges állományú honvédek szolgálatteljesítésének tárgyköre külön törvényekben került szabályozásra. Ezen időszak kiemelkedő történése volt 2019. január 1-től a Honvédelmi Minisztérium kiválása a Magyar Honvédség szervezetéből és a Magyar Honvédség Parancsnoksága létrejötte.

4. Az alaptörvényi szabályok időközi felülvizsgálatára tekintettel az Országgyűlés 2021. első félévében elfogadta a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvényt (a továbbiakban: Vbö.), amely 2023. július 1-jei hatálybalépésével egyrészt megteremti a hon- és rendvédelmi erők, valamint a közigazgatás közötti összehangolt védekezés jogi alapjait, másrészt áttemeli a Hvt3-ból a Vbö.-be a jelenlegi hat helyett három új különleges jogrendi eset törvényi szintű szabályozását.

A védelmi és biztonsági intézményrendszer 2023. július 1-i hatálybalépéshez igazodó módon előkészített új, a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: javaslat) elsődleges célja így a hatályos honvédelmi szabályozások megváltozott alkotmányos szabályokhoz való illesztése, figyelemmel a Vbö. következtében összehangolt hatásköri és eljárási szabályokra is. E vonatkozásban a Javaslat a Hvt3-hoz képest tartalmilag szűkült.

Tartalmi bővülést eredményez ugyanakkor a honvédelmi kötelezettségekre vonatkozó szabályozás egészének áttemelése a Javaslatba, valamint egyes, 2023 júniusáig megszűnő eddigi különleges jogrendi esetek békeidőszaki válságkezelés körébe átkerülő, döntően a Honvédség feladatrendszerét és a fegyverhasználat lehetőségét érintő szabályinak meghatározása.

Tekintettel ugyanakkor arra, hogy a honvédségi adatkezelésről, az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról szóló 2013. évi XCVII. törvényt kiváltani hivatott honvédelmi adatkezelési törvény az ágazati adatkezelés egységes rendszerének kialakítására irányul, a Javaslatból az adatkezelési szabályok elhagyása – különösen a Hvt3-mal összevetésben – markáns terjedelem-csökkenést eredményezett.

5. Az Alkotmányt felváltó Alaptörvény a haza védelme tárgykerében a XXXI. cikk szerinti kötelezettségek körében továbbra is fenntartja a békeidőszaki önkéntességen alapuló haderő koncepcióját, azonban kötelező feladatként előírja, hogy ahhoz kapcsolódóan Magyarország önkéntes honvédelmi tartalékos rendszert is köteles fenntartani. A katonai szolgálati kötelezettséget, amely formái szerint fegyveres, vagy lelkiismereti ok miatt fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítését jelenti, csak különleges jogrendben, annak kezdeményezéséhez kapcsolódva lehet érvényesíteni az alaptörvényi keretek miatt.

Míg 2023. június 30-ig az érintett különleges jogrendi időszakok közé a megelőző védelmi helyzet fennállta alatti külön döntés, valamint a rendkívüli állapot tartoznak, Magyarország Alaptörvényének kilencedik módosítása következtében a szolgálati kötelezettség hadiállapotra és a hadiállapot kihirdetésének Kormány általi kezdeményezését követő időszakra korlátozódik. Mindez ugyanakkor feltételezi, hogy a szolgálati kötelezettséget már a béke időszakában naprakész nyilvántartásokra kell alapozni, amelyek pontosítása akár az alkotmányos kötelezettség járulékos kötelezettségeinek érvényesítését is eredményezheti a sarkalatos törvényben meghatározott feltételek szerint.

Az Alaptörvény XXXI. cikk (3)-(5) bekezdésében, valamint a 45. cikk (5) bekezdésében kapott felhatalmazások alapján sarkalatos törvényi szabályozási tárgykerbe tartoznak így a hadkötelezettség rendszere és elemei, a Honvédség szervezetére, a 45. cikk (1) bekezdése szerinti rendeltetésén túlmutató feladataira, irányítására és vezetésére vonatkozó alapvető szabályok, illetve a béke időszaki és különleges jogrendi működéshez kapcsolódó egyes – Vbő. tárgykerén kívül eső – szabályok is.

E tárgykerőkben - a jogalkotás általános szabályaira tekintettel - a Javaslat mellőzi az Alaptörvény rendelkezéseinek ismétlését, csak az azokhoz kapcsolódó rendelkezéseket tartalmazza. Az önkéntes tartalékos rendszer fenntartásának Alaptörvényből eredő kötelezettsége, a fegyver nélküli katonai szolgálat, mint a hadiállapot időszakához kötött fegyveres szolgálat alternatív formájának engedélyezési rendje, a hadiállapotban elrendelhető honvédelmi munkakötelezettség, valamint a polgári védelmi kötelezettség fegyveres konfliktusok időszakában módosuló hangsúlyainak meghatározása olyan sarkalatos szabályozási feladat, amelyektől a Javaslat – különleges jogrendi végrehajtási szegmensük ellenére – sem tekinthet el. A Vbő. és a Javaslat közötti elhatároló ismérv, hogy a részben azonos igazgatási intézményrendszer védelmi- és biztonsági fókuszú feladatellátása a Vbő, a honvédelmi-katonai feladatellátás elősegítésére pedig a Javaslat tárgykerő.

A Javaslat így a Hvt3. fenttartható elemeit emeli át a kor elvárásaihoz, követelményeihez történő igazítással, illetve az Alaptörvény kilencedik módosítását szem előtt tartva a különleges jogrendi szabályokat pontosítja, béke időszaki feladatokként meghatározva egyes korábbi különleges jogrendi feladatokat. A megváltozott biztonságpolitikai környezet következtében különösen a Honvédség feladatrendszerét érintő részben jelennek meg új szabályok, amelyek közös jellegzetessége a döntés időbeliségének elvárása. Az időben történő reagálás követelményének megfelelés igénye a Javaslat új szabályaiban visszatérő jelleggel kimutatható, visszahatva az irányítási jogkerők szabályozására is.

Mindezekre tekintettel a Javaslat célja a védelmi és biztonsági intézményrendszer reformjához igazodva megújítani a honvédelmi intézményrendszer egészét: ennek során a hadiállapotra vagy szükségállapotra vonatkozó eltérő szabályok megállapítása szükségtelen,

figyelemmel az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésére. 6. Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

Részletes indokolás

1. §

A javaslat alapvető szerkesztési elve a honvédelem, mint állami tevékenység, valamint a Magyar Honvédség, az ennek megvalósítására elsődlegesen hivatott szervezet elhatárolása. A tagolás során az első rész a Vbő. hatályba lépése mellett is fennmaradó, irányítási és együttműködési feladatok megragadására törekszik, míg a második rész fókuszál a Honvédség intézményére. A rövidítésre tekintettel javaslat a Magyar Honvédség változatot csak a parancsnok és a Parancsnokság vonatkozásában használja, egyébként a Honvédség rövidítésének bevezetését alkalmazza. Az e javaslatban meghatározott honvédelmi feladatok ellátása a Vbő.-ben meghatározottakra figyelemmel, szabályainak érvényesítésével együtt valósul meg.

A javaslat 1. §-a alapelveként rögzíti, hogy a honvédelem nemcsak a Honvédség, hanem az egész nemzet ügye, ahol nemzeten ebben az összefüggésben az ország lakosságát kell érteni. Ennek körében célja, hogy a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény gyakorlati alkalmazásából eredő tapasztalatoknak, valamint Magyarország szövetségi és nemzetközi katonai vállalásainak a megváltozott biztonságpolitikai és szabályozási környezethez jobban illeszkedő, hatékonyabb és működőképesebb szabályozását alakítsa ki.

Az Észak-atlanti Szerződéshez való csatlakozásunk következményeként az ország egyéni védelmi képességének fenntartása és fejlesztése mellett a javaslat kifejezésre juttatja a Washingtoni Szerződés szerinti kollektív védelmi képesség fenntartását és fejlesztését is. Ezek vonatkozásában a javaslat kifejezi, hogy a Magyarország nemzeti és szövetségi védelmi képességének fenntartásában saját erejére: a nemzetgazdaság erőforrásaira, a Honvédség felkészültségére, valamint az állampolgároknak a haza védelme iránti hazafias elkötelezettségére és áldozatkészségére, továbbá a szövetséges államok és fegyveres erők együttműködésére és segítségnyújtására épít azzal, hogy az Alaptörvény XXXI. cikke szerint egyes szolgáltatási kötelezettségek az állampolgárságtól függetlenül az ország területén tartózkodáshoz kötődnek. Hazák Európai Unió (a továbbiakban: EU) tagságára tekintettel a javaslat szerinti szövetséges terminológia kiterjesztő értelmű, abba az Észak-atlanti szerződés szervezete (a továbbiakban: NATO) intézményrendszere mellett az tagországok és közös katonai intézményrendszer is beletartozik.

Figyelemmel arra, hogy e javaslat alapján valósul meg egyrészt a honvédelemre való felkészülés, másrészt maga a honvédelem, tehát a haza fegyveres védelme, az időbeli hatály mind béke, mind a különleges jogrend időszakaira is kiterjed, így leszűkítő időbeli hatály megállapítása szükségtelen volt. A csak meghatározott időszakokban érvényesülő rendelkezésekre a javaslat esetenként kifejezetten utal. Ennek megfelelően a javaslat a Honvédség megváltozott feladatrendszerével összefüggő tapasztalatokhoz igazodva kívánja elősegíteni a hatékonyabb, gördülékenyebb feladatellátást, szem előtt tartva a jogállami követelményeket, valamint a szövetségesi vállalások prioritásait, a képességfejlesztési törekvéseket, illetve a szervezeti változásokat. Szintén alapvető tétel, hogy a honvédelmi

kötelezettség teljesítése az érintettek számára hadiállapoton kívül nem okozhat aránytalan megterhelést vagy hátrányt.

A megváltozott biztonsági környezettel összefüggésben az Országgyűlés az elmúlt időszakban több ponton módosította a honvédelem közjogi szabályrendszerét, aminek következtében a Honvédség feladatrendszere bővült. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésével, a terrorizmus elleni intézkedésekkel, valamint a COVID-19 járványkezeléssel összefüggő tapasztalatok szükségessé teszik, hogy a módosításokkal a Honvédségre vonatkozó jogi környezet hatékonyabban, cizelláltabban szolgálja a kívánt célok elérését. Emellett Magyarország az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének tagjaként is jelentős feladatokkal rendelkezik, amelyek további pontosító szabályozást tesznek szükségessé.

A javaslat lehetővé teszi az állampolgárok számára a honvédelmi felkészülésben való önkéntes részvétel lehetőségét. A javaslat célja, hogy pontosítsa - az állampolgárok hadiállapoton kívül való önkéntességének hangsúlyozása mellett - az állam honvédelmi nevelésben betöltött szerepét, kötelezettségét, illetve az állam által ellátandó közfeladatok körét. A honvédelmi felkészítésben a társadalmi komponens kulcsfontosságú és annak meg kell jelennie – állami támogatással – a lehetséges képzési és kutatási paletta egészében, a Vbő.-re is figyelemmel: a javaslat nevesíti a honvédelmi tudatosságot fejlesztő programok körét, figyelemmel arra is, hogy a védelmi és biztonsági tudatosság erősítésének e szegmense önálló sajátosságokkal bír, mivel a honvédelem rendszere az állam érdekében önálló és önhordó képességgel párosuló funkció-rendszer a védelmi és biztonsági feladatrendszeren belül.

2. §

A javaslat e §-ban határozza meg azokat az alapelveket, amelyek a honvédelmi tevékenység ellátása során valamennyi alapjog-korlátozási helyzetben viszonyítási alapként működik a szükségességi és arányossági mérlegelés során. Értékelést nyer a megelőzni, elhárítani kíván sérelem, a védendő honvédelmi érdek, a konkuráló egyidejű célok preferáltsága, a korlátozások alkalmas minimumára törekvés elve, a honvédelmi érdek és a katonai jelleg elsődlegessége a civil kontroll folyamatos érvényesítése mellett, valamint az ellenőrizhetőség és a felelősségi körök elhatárolhatósága.

3. §

A javaslat a korábbi honvédelmi törvények gyakorlatát fenntartva az ágazati jogszabályok összességére kiható hatállyal törekszik a több jogszabályban használt fogalmak egységes használatára. Az e javaslat és a honvédelmi jogszabályok alkalmazásában használt értelmező rendelkezések, bár a honvédelemmel kapcsolódó tárgyköreik is kimutathatók, nem vonatkoznak a Vbő.-re, vagy a Büntető Törvénykönyvre.

A javaslat új fogalmi elemként bevezeti a korábbi terminológiával szakítva a kiképzett, illetve a kiképzetlen hadköteles kategóriákat azzal, hogy az Alaptörvény XXXI. cikke szerinti hadkötelezettségi terminológiát a szolgálat megkezdéséhez köti. A hadkötelezett fogalma az Alaptörvény keretei által meghatározott, fenntartva az állampolgársági, nagykorúsági, belföldi lakóhelyhez és férfi nemhez kötődő elhatárolási ismérveket, valamint lelkiismereti okból a fegyver nélküli katonai szolgálat választásának lehetőségét, de kizárólag hadiállapoton érvényesülő szabályként. A kiképzett hadköteles tekintetében a katonai tapasztalat értékelése elsődlegesen a katonai szolgálatot követő 10 évben releváns szempont.

4. §

Az Alaptörvény korlátozza a Honvédség irányítására feljogosítható személyek és szervezetek körét, ilyen szabályozást ugyanakkor a honvédelmi feladat vonatkozásában nem tartalmaz. A javaslat az Alaptörvény 45. cikk (2) bekezdés szerint Honvédség-irányítási rész-jogköröket gyakorló személyek és szervezetek közül elsőként az Országgyűlés feladatait nevesíti, elkülönítve a plenáris ülés és a bizottságok által gyakorolható jogköröket. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 45. cikk (3) bekezdése alapján a Honvédség működésének irányítása a Kormány jogköre, ehhez képest a honvédelemre, illetve a Honvédségre vonatkozó országgyűlési jogköröket tételesen fel kell sorolni. A javaslat a jelenleg meglévő országgyűlési döntési jogkörök fenntartására törekszik elsődlegesen az ellenőrzési funkció minél hatékonyabb megvalósíthatósága érdekében.

5. §

A javaslat a köztársasági elnök Alaptörvény 9. cikk (2) bekezdésében meghatározott főparancsnoki jogköréhez igazodva - a Kormány működésirányítási hatáskörét alapul véve - egységesíti a köztársasági elnöki döntések előterjesztési rendjét. Ezek közül kiemelkedik a Magyar Honvédség parancsnokára vonatkozó kinevezési és felmentési jogkör.

Garanciális jellegű az a köztársasági elnöki jogosítvány, miszerint a Honvédség működését érintő bármely kérdésben információt kérhet a honvédelemért felelős miniszertől.

A javaslat szerinti döntési jogkörök felsorolása azonban nem teljes: a szolgálati viszonyal összefüggő döntések a jogállási törvény szabályozási körébe tartozó módon nyerne szabályozást.

Szimbolikus jellegű jogosítványa a köztársasági elnöknek, hogy a miniszter előterjesztésére csapatzászlót adományoz.

Az Alaptörvény 9. cikk (5) bekezdése alapján a javaslat az ellenjegyzési kötelezettség alól valamennyi 5. § szerinti döntési jogkört mentesíti.

6. §

A javaslat a Kormány Magyarország honvédelmi felkészültségének biztosításával kapcsolatos feladatait az Alaptörvény 45. cikk (3) bekezdése szerinti szubszidiárius működés-irányítási jogkörre, valamint a szervezet-alapítási szabadságra figyelemmel határozza meg, továbbá érvényesíti az Alaptörvény kilencedik módosításával megszűnő Honvédelmi Tanács korábbi jogköreinek átszállását is.

A javaslat ennek érdekében a Kormány döntési kompetenciáinak felsorolását a honvédelmi felkészültségre, illetve a Honvédség működésére vonatkozó döntési tárgykörök (külső és belső honvédelmi igazgatás) szerinti tagolásban tartalmazza, figyelemmel a Vbő. következtében érvényesülő, tágabb védelmi és biztonsági feladatrendszeri katalógusra is.

A javaslat a Kormány Országgyűlés irányában fennálló jelentéstételi kötelezettségeit összevontan és az érintett bizottságok szerint differenciált módon határozza meg.

7. §

A javaslat nevesíti az autonóm államigazgatási szervek és az önálló szabályozó szervek honvédelmi feladatait meghatározásának követelményét oly módon, hogy a tevékenység összehangolásának garanciája a honvédelemért felelős miniszter szabályozás során érvényesülő egyetértési joga.

8-9. §

A javaslat a honvédelmi miniszteri döntési jogköreit is a honvédelem, illetve Honvédség irányítása dimenzió mentén kategorizálja azzal, hogy a 9. § a honvédelemben részt vevő szervek feladatainak összehangolására irányuló, valamint a Vbö.-ből eredő válságkezelési feladatokért viselt felelősség elemeit is felsorolja.

A honvédelemre vonatkozó irányítási hatáskörök megosztása úgy történik, hogy a honvédelmi miniszter a honvédelmi feladatok végrehajtásáért felelősen gyakorolja mindazokat az irányítási jogokat, amelyeket az Alaptörvény vagy törvény nem utal másnak a hatáskörébe. A Kormány tagjai hatáskörére vonatkozó szabályozási gyakorlathoz közelítve a javaslat a honvédelmi miniszter részletes feladat- és hatáskörét nem határozza meg, mivel az kormányrendeleti szabályozási tárgykör. A honvédelmi miniszternek a honvédelem országos szintű szervezésére, fejlesztésére vonatkozó jogkörei összefüggnek a társtárca honvédelmi feladataival, amelyek alapjait a 10. § határozza meg.

10. §

A javaslat a Kormány tagjai honvédelmi tevékenységgel érintkező döntéshozatali felelősségeit sorolja fel.

A javaslat egyik meghatározó új eleme az ország fegyveres védelmi tervével összefüggő döntéshozatali jogkör újra-alkotása. Az Alaptörvény kilencedik módosításának hatálybalépését megelőzően e dokumentum jóváhagyására a köztársasági elnök jogosult a honvédelmi miniszter felterjesztése alapján. A tervet, amely magában foglalja a fegyveres küzdelem megvívásának, minden oldalú biztosításának és a hadszíntér - amely alatt védelmi hadműveletek esetén az ország területe értendő - előkészítésének kérdéseit, a Magyar Honvédség Parancsnoksága dolgozza ki.

Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 45. cikk (2) bekezdése szerinti irányításra jogosultakat tartalmazó felsorolás a Magyar Honvédségre vonatkozik, az ország fegyveres védelmi terve, mint a honvédelemben közreműködőkre is feladatokat szabó dokumentum jóváhagyása szempontjából e felsorolás sem sarkalatosági szempontból nem bír kötőerővel, sem pedig alanyi szempontból nem zárja ki további irányítási jogkört gyakorló személy törvényi meghatározásának lehetőségét. A javaslat szerinti megoldásban az ország fegyveres védelmi terve az összekormányzati szempontrendszer erősítése, valamint a végrehajthatóság biztosítása érdekében a honvédelmi miniszter útján kerül miniszterelnöki jóváhagyásra felterjesztésre.

A javaslat szerinti megoldásban a honvédelmi miniszter útján kerül miniszterelnöki jóváhagyás érdekében felterjesztésre az ország fegyveres védelmi terve.

Tekintettel arra, hogy a hibrid fenyegetések (támadások) lényege, hogy az ország védelmét oly módon veszélyeztetik, hogy katonai és nem katonai eszközök egyaránt alkalmazásra kerülnek, ezért indokolt, hogy az érintett miniszterek együttműködjenek a honvédelmi miniszterrel.

Az általános szabályok alapján a Kormány tagjai további részletes honvédelmi feladatainak meghatározása a Kormány hatáskörébe tartozik.

A honvédelmi feladatokat ellátó szervezeti egység kijelölése önmagában azonban még nem biztosítja az adott tárca honvédelmi feladatainak eredményes tervezését, szervezését és végrehajtását. A szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtésével biztosítható a nélkülözhetetlen szakmai ismeretek, valamint a feladat-végrehajtáshoz szükséges infrastruktúra és eszközállomány rendelkezésre állása.

11-12. §

A javaslat nevesíti azokat a honvédelmi feladatokat, amelyeket a honvédelemben közreműködő szervek látnak el, részletesen felsorolva az együttműködés területeit. Mivel a

Vbö. 49. § (1) bekezdése az érintett szervek felsorolását tartalmazza, külön nevesítésük nélkül elégséges az együttműködési kötelezettségük honvédelmi aspektusának kiemelése.

Emellett a javaslat szerint honvédelemmel foglalkozó szervezeti egységet kell kijelölni a honvédelemért felelős miniszter javaslatára a tulajdonosi joggyakorlónak a Magyar Állam többségi befolyása mellett működő gazdasági társaságban is.

Mindezekon túl a javaslat lehetővé teszi a honvédelmi feladatok ellátásában az önkéntesség alapján történő részvételt, a veszélyeztetettségre tekintette ugyanakkor a javaslat e tevékenység koordinált jellegét szükségesnek ítéli.

Az összkormányzati szemléletmód, valamint az átfogó megközelítés érvényre juttatása érdekében a honvédelmi feladatokban érintett személyzet továbbképzési rendszere alapjainak meghatározására is irányul a 12. §.

13. §

A javaslat 13. §-a a honvédelmi miniszter, valamint munkaszervezete, a Honvédelmi Minisztérium Honvédséghez képest meghatározott feladatait rendezi a dezintegrációra tekintettel. A Honvédelmi Minisztérium olyan közigazgatási szerv, amelynek funkciója a miniszteri irányítási jogkörök gyakorlásának elősegítését szolgálja.

A honvédelmi minisztérium olyan atipikus közigazgatási szerv, amelyben az általános közigazgatási szakmaiságok és a katonai szakismertek összhangját biztosítani kell annak érdekében, hogy az irányítási funkció gyakorlásának feltételei biztosítva maradjanak: a vezetés alkotmányos gyakorlásának ismerve, hogy irányítási kompetencián túl nem terjeszkedhet. Ezzel is összefügg, hogy a Honvédségben általánosan érvényesülő függelmi szabályrendszer a Honvédelmi Minisztériumban a civil kontroll követelményei által módosult formában érvényesül.

14-15. §

A honvédelmi intézményrendszer törvényes működéséért viselt miniszteri felelősség ellenőrzési oldalának eszközeit a javaslat 14. §-a határozza meg a hatályos szabályok felülvizsgálatot követő átvételével.

A honvédelmi tevékenységben betöltött sajátos szerepének biztosítása érdekében a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (a továbbiakban: KNBSZ) nemzetbiztonsági tevékenységen túlmutató működési szabályai vonatkozásában a javaslat eltérő szabályokat határoz meg.

A javaslat 15. §-a foglalja össze a honvédelmi vagy nemzetbiztonsági érdekből nem nyilvános adatok megismerhetőségéve kapcsolatos szabályokat oly módon, hogy a megismerési igény ellen ható érdekek mérlegelését ügykör szerint differenciált módon, részlegesen eltérő eljárásrendbe sorolja.

16. §

A honvéd-egészségügy országos közegészségügyi hálózatban betöltött sajátos szolgáltatói minőségére tekintettel határoz meg eltérő szabályokat a javaslat a járványkezelési tapasztalatok következtében kialakított irányítási rend hibrid elemeire tekintettel.

17. §

A javaslat fenntartja a készenléti és szolgálati rendszer alapvető szabályait azzal, hogy a Honvédség Alaptörvény szerinti feladatai végrehajtásához szükséges képességek elérése a készenléti rendszer útján történik. A készenlét fokozására a veszélyeztetettséggel arányosan

kerül sor. A részletes szabályok végrehajtási rendeletben fejthetők ki.

A javaslat azokat az alapvető szabályokat foglalja össze, amelyek a béke idejű feladatok ellátása felől a válságkezelésen túl a különleges jogrendi feladatok ellátására, végső soron a hadiállapot feladatok ellátására készíti fel a Honvédséget és a feladat ellátásában közreműködő honvédelmi szervezeteket. A cél a hadiszervezet állományának feltöltése, valamint a biztonsági körülmények aktuális kihívásainak megfelelő fokozatosság elérése, amelyben a Honvédség katonai szervezetei mellett a Honvédelmi Minisztérium, valamint a KNBSZ állományát is meghatározott feladatok terhelik a rugalmas reagálás érdekében. E rendszer nemcsak a hagyományos katonai kihívásokra reagálásra szolgál, hanem ide kapcsolódnak a kibernetikai kihívások kezelésére szolgáló reagáló rendszerek is.

A javaslat célja ezért, hogy részint a KNBSZ, mint sajátos honvédelemben közreműködő szerv honvédelmi feladataira, részint pedig a Honvédség felderítő képességeire vonatkozóan megjelenítse a felderítő rendszert a honvédelmi törvényben, ezzel is megalapozva a korszerű fegyveres védelem terén kulcsfontosságú szaktevékenység közjogi kereteit és annak rendszerszerű alkalmazását, valamint megteremtve az összhangot a honvédelmi és a nemzetbiztonsági törvény között, amely használja a felderítő rendszer fogalmát.

18. §

A javaslat alapvetően fenntartja a belső rendelkezések hatályos tipológiáját az intézkedések és a szakutasítások formájában azzal, hogy az intézkedési formához köti a harcsszabályzatok kiadását is. A javaslat a belső rendelkezések kiadására jogosultak körét differenciálja a szabályozás hatálya alá vonható személyi állomány szempontjából. Ennek megfelelően – a KNBSZ kivételével, ahol a főigazgató utasítás kiadására jogosult – a honvédelmi szervezethez tartozó egyes szolgálati és szakmai előjárók is e normatív formák alkalmazásával működnek közre az irányítási jogkörök gyakorlásában.

Az intézkedésekhez és szakutasításokhoz kapcsolódó közzétételi szabályok a miniszteri törvényességi felügyeleti jogkörök gyakorlását segítik elő, egyensúlyt teremtve a megismerhetőség és a működési körbe tartozó adatok nem nyilvános elemei között.

Alapvető garanciális szabálya a javaslatnak, hogy a normahierarchiában a belső rendelkezéseket a jogalkotási törvény által szabályozott közjogi szervezetszabályozó eszközök alá helyezi, így azok tartalma a jogszabályokon túl tipikusan a miniszteri utasítások kereteit sem lépheti át. Utóbbi szabállyal kapcsolódik az a rendelkezés, amely a belső rendelkezések utasítással történő hatályon kívül helyezését megengedi, a módosítás ugyanakkor – a további módosíthatóságot érintő viták megelőzése érdekében – kizárólag azonos normaszinthez kötött a jogutódlás figyelembe vételével.

19. §

A honvédelmi kötelezettségek szabályozásának kiemelkedő eleme, hogy e kötelezettségek rendszerét az Alaptörvény XXXI. cikke határozza meg, továbbá a szolgálati kötelezettség békeidőszakban nem terheli az állampolgárokat.

A javaslat a hadkötelezettség részeként nevesíti a járulékos kötelezettséget, melynek tartalmát részletesen meghatározza. Az Alaptörvény szerint a hadkötelezettség teljesítésére 2023. június 30-ig csak a megelőző védelmi helyzet és hadiállapot időszakában kerülhet sor, 2023. július 1-jétől ugyanakkor a behívhatóság a hadiállapot kihirdetési eljárásához kapcsolódik. Bevezetése esetén a hadkötelezettség minden magyar állampolgárságú nagykorú férfire kiterjed, feltéve, hogy a magyarországi lakóhellyel rendelkezik, a behívás előkészítése során ugyanakkor katonai-szakmai szempontok által meghatározott kiválasztási folyamat zajlik.

A szolgálati kötelezettség a hadkötelezettség legfontosabb részkötelezettsége. Az

Alaptörvény XXXI. cikke rögzíti, hogy a szolgálati kötelezettség keretében a hadköteles fegyveres katonai szolgálatot teljesít, amelynek helyszíne a Honvédség feladatrendszeréhez kapcsolódik, vagy pedig lelkiismereti okból, engedély alapján fegyver nélküli katonai szolgálatot, amelyhez speciális eskü is járul. A kötelezettség általános jellegén túl a konkrét behívásra tervezhető létszám meghatározása elsődlegesen katonai szempontok mérlegelését igénylő szakmai kérdés, mivel a hadkötelesek kiképzése, felkészítése, és a feladatok ellátásába bevonható állomány létszámának emelése a konkrét nemzeti és a szövetségi védelmi feladatok végrehajtása érdekében szükséges.

A javaslat rendelkezik a katonai szolgálati kötelezettség járulékos kötelezettségeiről is, melyek az adatszolgáltatási, bejelentési, valamint a megjelenési kötelezettség. A honvédelmi adatkezelési törvényben meghatározott adatok kezelése a szükséges mennyiségi és minőségi követelményeknek megfelelő állomány biztosíthatósága érdekében szükséges. Az adatbázisok naprakészen tartását szolgálják – az információs rendszerek összekapcsolásából kinyerhető adatokon túl – a járulékos kötelezettségek, az adatszolgáltatási, bejelentési és megjelenési kötelezettség, amelyek aktiválása feltételekhez kötött. Alapvető garancia, hogy a járulékos kötelezettségek teljesítésének elrendelése – a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követő időszak kivételével – szolgálatra való behívást nem eredményezhet.

20-23. §

A járulékos kötelezettségek elemeként a javaslat fenntartja az adatszolgáltatási kötelezettséget, amelynek érvényesítése ugyanakkor a katonai igazgatási szervek felhívásához kötött. A javaslat a katonai igazgatási szervek irányába bevezethető kötelezettség kiterjesztését időben korlátozott módon teszi lehetővé a lakóhely szerinti járási hivatal irányába is azzal, hogy annak aktiválására a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezésén túl a honvédelmi válsághelyzetben kerülhet sor.

Az adatszolgáltatási kötelezettség érvényesítéséhez kapcsolódóan a bejelentési kötelezettség körébe kerülnek az annak körébe vont adatok: a módosulásokra vonatkozó bejelentési kötelezettség nélkül nem lenne biztosítható a hadkötelezettséggel kapcsolatos adatbázisok pontosítása és naprakészen tartása. Az adattakarékosság elve megköveteli, hogy csak azokra vonatkozzon a pontosítást célzó bejelentési kötelezettség, akiket a szolgálati kötelezettség terhelhet.

A javaslat a bejelentési kötelezettség vonatkozásában meghatározza annak eljárásrendjét, alapvető tartalmi és formai követelményeit.

A megjelenési kötelezettség, mint további járulékos kötelezettség arra való felhívás esetén az adatok ellenőrzésére és egyeztetésére szolgál. Ennek körében a javaslat garanciális szabálya szerint csak a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően kerülhet sor a behívhatósági korhatárt be nem töltött hadkötelesek katonai szolgálatra való egészségi alkalmasságának érdemi elbírálására azzal, hogy a katonai szolgálatteljesítést tervező bizottság tevékenységének előkészítése érdekében az alkalmasság előzetes minősítését az érintettek vonatkozásában rendelkezésre álló adatok alapján valószínűsíteni kell.

Szintén a megjelenési kötelezettség teszi lehetővé egyes katonai okiratok átadását és visszavételét, amelyek esetleges megtagadása honvédelmi bírságot, hadiállapot esetén büntetőjogi szankciót eredményez az elővezetés elrendelésén túl.

A javaslat lehetővé teszi, hogy a hadköteles helyett a 20-22. § szerinti kötelezettség teljesítése során az akadályoztatás igazolása esetén hozzátartozó, törvényes képviselő, vagy meghatalmazott járjon el.

24-25. §

A javaslat fenntartja a katonai szolgálatteljesítés tervezhetősége érdekében az egészségi alkalmasság előzetes besorolásának háromfokozatú rendszerét. E vizsgálat célja a katonai szolgálatra valószínűleg nem tervezhető adatainak elkülönítése a katonai szolgálatra várhatóan alkalmasak adataitól, előzetesen elősegítve a kiválasztás hatékony megszervezését. Az előzetes besoroláson alapulva ugyanakkor a tényleges behívhatóság elbírálása – a feltételeinek fennállása esetén – az aktuális egészségi állapot elbírálásához kötött.

26-27. §

A katonai szolgálatteljesítés tervezése olyan katonai igazgatási tevékenység, amely magában foglalja a szolgálati kötelezettség teljesítése érdekében – a hadköteles egészségi állapota, képzettsége és személyi adottságai alapján – a behívhatóságra való egészségi alkalmasság megállapítását, valamint a tervezett katonai beosztás, a behívás időpontja és helye meghatározását.

Azon személyek részére, akik a nem alkalmasak katonai szolgálat teljesítésére, a katonai szolgálatteljesítés tervezésére irányuló eljárás alóli mentesítése érdekében a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően kell határozatot küldeni. A mentesítettek kivételével a szolgálat teljesíthetőségét befolyásoló egészségi adatokra vonatkozó adatokat a behívást megelőzően pontosítani kell.

28-31. §

A katonai szolgálatteljesítés tervezését első- és másodfokú Bizottság végzi, és az eljárás személyes megjelenés nélkül, illetve – kérelemre – a megjelenési kötelezettség alapján személyes megjelenéssel történik. A katonai szolgálatteljesítés tervezésére irányuló eljárás tervezett időpontjáról az érintettet írásban tájékoztatni kell a 30. § alapján, mivel annak időpontja a fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezésére irányuló kérelem szempontjából jogvesztő határidőt eredményez. Az elsőfokú Bizottság munkáját a katonai szolgálatteljesítés tervezésének helye szerinti település polgármestere által kijelölt kiegészítő személyek biztosítják. A javaslat meghatározza a katonai szolgálatteljesítés tervezését folytató Bizottság tevékenységébe első- és másodfokon bevonható személyekkel kapcsolatos szakmai követelményeket és a kijelölés módját.

A Bizottság az egészségi állapot alapján dönt a hadköteles katonai alkalmasságának minősítéséről, a képzettség és egyéb tulajdonságok figyelembevételével a tervezett katonai beosztásról, valamint a behívás idejéről és helyéről. A javaslat szerint az alkalmasság elbírálása a „katonai szolgálatra alkalmas”, „katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlan”, vagy „katonai szolgálatra alkalmatlan” kategóriák valamelyikébe történő besorolással történik azzal, hogy átmeneti szolgálatteljesítési akadály esetén a gyógyulásig, de legfeljebb két alkalommal a „katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlan” fokozatba helyezést is lehetővé teszi a javaslat.

A katonai szolgálatteljesítés tervezési eljárása írásban közölt határozattal zárul, amely ellen benyújtott fellebbezés esetén a másodfokú elbírálás végleges határozattal zárul. Katonai szolgálatteljesítésre tervezetté válik az a hadköteles, akinek a katonai szolgálatra való alkalmasságát megállapították és katonai szolgálatra alkalmas fokozatot kapott.

32-34. §

A hadköteles a rá vonatkozó behívhatósági korhatár eléréséig, amely a kiképzett hadkötelesek esetében elérően kerül meghatározásra, kérheti a katonai szolgálatra való egészségi alkalmasságának újbóli megállapítását, ha egészségi állapotában az alkalmasságát érintő változás állt be. A kérelemhez csatolni kell az egészségi állapot megváltozását tanúsító orvosi igazolást. A kérelmet a Honvédség katonai igazgatási és központi

adatfeldolgozó szerve bírálja el az alkalmasságot vizsgáló szakfőorvos javaslatának ismeretében.

A korábbi adatok alapján elbírált alkalmasság felülvizsgálatára a katonai szolgálatteljesítés megismételt tervezésére irányuló eljárás szolgál a szolgálat félbeszakítása, illetve az egészségi állapotban beállt érdemi változás alapján engedélyezett esetben. Ugyanez az intézmény szolgál a katonai szolgálat tervezése során elmaradt cselekmények pótlására is.

A katonai szolgálatteljesítés tervezésének technikai biztosítása során a javaslat a települési önkormányzatok együttműködésére épít.

35. §

A javaslat egyaránt rögzíti a fegyveres, valamint a fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésének célját. Míg a fegyveres szolgálat célja a honvédelmi és szövetségi katonai feladatok végrehajtása, valamint az ezekre irányuló felkészülés, a lelkiismereti okból engedélyezett alternatíva a fegyverhasználat nélküli feladatok ellátását, valamint az egyéb feladatok fegyver nélküli (például egészségügyi) biztosítását jelenti.

A katonai szolgálat teljesítésének helyét elsődlegesen a haza katonai védelme szempontjából meghatározott intézményrendszer jelöli ki azzal, hogy a fontosnak minősített szervezetek körét időről időre indokolt felülvizsgálni.

A fegyver nélküli katonai szolgálat további garanciális szabálya, hogy az e feladatokba bevont személyek felkészítése csak ilyen minőségű tevékenységre irányulhat, a fegyverhasználatához kötött tevékenység ellátása így fogalmilag kizárt.

Ezzel is összefüggésben azonban a fegyver nélküli tevékenységre történő célirányos felkészítés ellenére sem zárható ki annak lehetősége, hogy a fegyver nélküli katonai szolgálatot teljesítő személy egy fegyveres konfliktus áldozatává váljon.

36. §

A javaslat meghatározza azokat a végrehajtási jellegű szabályozási, és belső rendelkezések körébe tartozó szabályozási tárgyköröket, amelyek közvetlenül kötődnek – alkotmányos feltételeinek fennállta esetén – a behíváshoz.

A javaslat meghatározza a behívás okmányrendszerének és eljárási rendjének alapjait.

37. §

A javaslat a behívhatóság alsó és felső időbeli korlátját tartalmazza, elkülönítve a kiképzett és a kiképzetlen hadköteleseket azzal, hogy a kormányrendeletben meghatározott további feltételek is a behívhatósági akadályt jelentenek. Mivel a behívás célja közvetlenül kapcsolódik a hadiállapotti körülményekhez, azok változékonysága miatt előzetes felsorolás-szerű lista a behívási akadályok köréről nem lenne indokolt. A kormányrendelet szerinti mentességi szabályok kialakítása szempontjából az alkotmányos szervek működésével és konkuráló alkotmányos érdekek, a társadalom tagjaitól elvárható arányos teherviseléssel, végső esetben szociális szempontok mérlegeléséből adódó, valamint egyes eljárási jellegű, ideiglenes szempontok nyerhetnek jelentőséget azzal, hogy a szolgálat teljesíthetősége szempontjából a büntetett előélet figyelembe vétele is indokolt lehet.

Aki más jogcím alapján katonai szolgálatot teljesít, értelemszerűen nem kerülhet behívásra a hadkötelezettség alapján: az önkéntes szolgálatteljesítési forma előzi a kötelezettséget.

38. §, 1. melléklet

A javaslat szerinti meghagyás intézménye biztosítja, hogy az ország működésének biztosítása szempontjából alapvető tisztségeket betöltő személyek, illetve szervezetek működésének folyamatossága biztosított legyen. A meghagyásban érintettek esetében nem merülhet fel az eredeti szerveken és szervezeteken kívüli katonai szolgálatteljesítés. A javaslat 1. melléklete ennek során részint normatív módon sorolja be az I. kategóriába sorolt tisztségeket és szervezeteket, részint pedig a II- III. kategória vonatkozásában a meghagyási névjegyzék összeállításának eljárásrendjét határozza meg. Utóbbi folyamat ellenőrzése a II. kategória esetében a Magyar Honvédség Parancsnoksága által központosított módon, a III. kategóriába tartozók esetében a területi védelmi bizottságok által megyei szinten valósul meg.

39. §

A javaslat rögzíti a bevonulás elrendelésének módjait, valamint az ahhoz kötődő eljárási cselekményeket, illetve okmány-átadási kötelezettséget ír elő. Ennek során rögzíti, hogy a bevonulásra kötelezett megjelenését ellehetetlenítő körülmények milyen módon jelenthetők be és igazolhatók. A hadköteles és hadkötelezett jogállás közötti választóvonalat az érintett katonai igazgatási szervtől a honvédelmi szervezet részére történő átadásának pillanata.

40-41. §

A katonai szolgálatteljesítés során megvalósulhatnak olyan feltételek, amelyek a szolgálatteljesítés akadályát képezik. Ezek átmeneti, vagy tartós körülmények lehetnek. A javaslat a katonai szolgálat félbeszakításával kezeli az átmeneti jellegű akadályokat, a végleges lehetetlenülés kezelésére pedig a katonai szolgálatból történő leszerelés szolgál. A javaslat rendezi a félbeszakítás oka fogyottá válása esetén követendő eljárásrendet is.

42-43. §

A fegyver nélküli katonai szolgálat, mint az Alaptörvény XXXI. cikk (3) bekezdése alapján, az okok mérlegelésével visszaigazolt lelkiismereti konfliktus miatt engedélyezett alternatív szolgálatteljesítési forma eljárási szabályait a javaslat jogvesztő határidőhöz köti. A lelkiismereti ok alapossága esetén a fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezése alkotmányossági követelmény.

Az elbírálás során lelkiismereti oknak kell tekinteni minden olyan indokot, amely összefügg a kérelmező személyiségét meghatározó valamely lényeges vallási, erkölcsi vagy egyéb természetű meggyőződéssel. Komolytalan indokból fegyver nélküli szolgálat nem engedélyezhető.

A kérelem elutasítása esetén közigazgatási per útján biztosított a – behívásra felfüggesztő hatályú – jogorvoslat.

44. §

Az Alaptörvény XXXI. cikk (4) bekezdése hadiállapot időszakára alkotmányos lehetőségként írja elő a honvédelmi munkakötelezettség előírását: hadiállapoton kívül annak elrendelése kizárt, azonban elvben elképzelhető hadiállapot kihirdetése honvédelmi munkakötelezettség nélkül is.

A honvédelmi munkakötelezettségre vonatkozó alaptörvényi szabályozás nem tesz nők és férfiak között különbséget – eltérően a hadkötelezettségtől –, az elrendelés alkotmányos korlátja így a szükségesség elvén túl a nagykorúság, magyar állampolgárság, valamint a lakóhely.

A honvédelmi munkakötelezettség alapvető feltételei közül a javaslat az elrendelés céljait, a szolgálat alóli mentesség eseteit, valamint a honvédelmi munkakötelezettség alapvető

típusait határozza meg azzal, hogy a részletes szabályok megállapítását kormányrendeleti tárgykörbe utalja. A javaslat törekszik a nők és férfiak közötti arányos teher-megosztás, mint szabályozási alapelv érvényesítésére a kötelezettséggel szemben értékelt sajátosságok mérlegelése során.

Az ország működőképességének fenntartása és helyreállítása érdekében a javaslat szerint az adott személy képességeinek és egészségi állapotának megfelelő fizikai vagy szellemi munkavégzésre vehető igénybe. A javaslat tartalmazza a munkakötelezettség alóli mentesülés eseteit is.

45. §

A Vbő. 8. § (4) bekezdése a fegyveres összeütközések idején a polgári védelmi kötelezettséghez kapcsolódó béke időszaki feladatokkal szemben elsőbbséget biztosít a honvédelmi feladatok ellátásának. A Javaslat az elsőbbséget élvező feladatok felsorolását tartalmazza azzal, hogy e feladatok ellátására a bevonható állományt már békében fel kell készíteni.

46. §

A javaslat a honvédelmi bírság esetköreit és kiszabásának alapvető szabályait határozza meg, ezzel is a jogkövető magatartásra kívánja sarkallni a honvédelmi adatkezelésben érintetteket. A honvédelmi bírság kiszabására a fővárosi és a megyei kormányhivatal jogosult, nevesített honvédelmi feladatok végrehajtásának elmulasztásával, késedelmes teljesítésével, dokumentumok elvesztésével stb. összefüggésben. A kormányhivatal az eljárását a nevesített kezdeményezésre jogosítottak kezdeményezésére folytatja le, a meghatározott szubjektív és objektív határidőkön belül.

47. §

A honvédelmi érdekekhez kapcsolódó tevékenységet folytató gazdasági társaságnak minősülő gazdasági társaságok esetén meghatározott jogkörök gyakorlására vonatkozóan indokolt a honvédelmi törvényben is a rendelkezés meghatározása.

Az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvénybe 2020. január 1-jei hatállyal került be a 3. § (2) bekezdés c) pontja, amely konkrétan nevesített négy gazdasági társaságot, amelyek ugyan nem a honvédelemért felelős miniszter tulajdonosi joggyakorló jogkörébe tartoznak, azonban a külön törvényekben meghatározott ágazati hatósági jogköröket mégis a honvédelemért felelős miniszter gyakorolja.

A 2007. évi CVI. törvény 2021. július 1-jén hatályba lépett módosításának eredményeként a honvédelemért felelős miniszter tulajdonosi joggyakorló jogkörébe tartozó gazdasági társaságokon kívül kizárólag a HM Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság maradt e körben.

Figyelemmel arra, hogy a honvédelmi érdekekhez kapcsolódó tevékenységet folytató gazdasági társaságok tekintetében az elmúlt másfél évben jelentős változások mentek végbe, tekintettel a tulajdonosi joggyakorló jogkörökre, továbbá a nemzetbiztonsági szempontokra, egy olyan megoldási alternatíva került kidolgozása, amely az érintett gazdasági társaságok vonatkozásában a törvényi szintű szabályozás helyett, egy rugalmasabb alacsonyabb szintű szabályozási lehetőséget biztosít. A gazdasági társaságok felsorolását a honvédelemért felelős miniszter által kiadott rendelet határozza meg.

48. §

A javaslat fenntartja a NATO Biztonsági Beruházási Programja keretében kiírásra kerülő pályázatokkal kapcsolatos hatályos szabályokat.

49. §

A javaslat a foglalkoztatási viszonyoktól függetlenül a honvédelmi szervezetek mindegyike vonatkozásában egységesen fenntartja május 21-e, a Magyar Honvédelem Napja munkaszüneti nappá minősítését.

50. §

A honvédelmi szervezet kormánytisztviselője vagy honvédelmi alkalmazottja vonatkozásában a javaslat képzési és továbbképzési részvételi kötelezettséget ír elő.

51. §

A javaslat fenntartja a közszolgálat halottjává minősített személlyel vagy a honvédelmi szervezet saját halottjává minősített honvédelmi alkalmazottal kapcsolatos minősítési és mérlegelési szabályokat. Az államháztartási törvény lehetőségével élve a javaslat célja, hogy a honvédelmi szervezet saját halottjává nyilvánított honvédelmi alkalmazott és a közszolgálat halottjává minősített személy családjáról való gondoskodás keretében az elhunytal szemben fennálló honvédségi követelések miniszteri mérlegelés alapján, részben vagy egészben elengedésre kerülhessenek továbbra is.

52. §

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény honvédségi gépjárművekre vonatkozó mentesítő szabályára tekintettel a javaslat jogviszonytól függetlenül, tételesen rögzíti a megtérítési kötelezettség eseteit.

53-54. §

A javaslat fenntartja a honvédelmi szervezetek állami ingatlan-tulajdon használatával összefüggő sajátos szabályait, ide értve a szövetségi kötelezettségek biztosítására irányuló nemzetközi katonai együttműködéshez szükséges szolgálat, vezetékjog, használati jog, valamint osztott tulajdon szabályait is.

A javaslat szerinti, ezekhez kapcsolódó katonai hatósági eljárási szabályok az általános közigazgatási hatósági működés hatásköri és illetékességi szabályaitól eltérő, a honvédelmi érdek teljes körű érvényesítését lehetővé tévő sajátos szabályok.

55-57. §

A javaslat az országvédelmi és a szövetségi kötelezettségek hatékony ellátása érdekében biztosítja az ingatlanokra az állam javára közérdekű használati jog alapítását, annak megvalósítását a honvédelmi válsághelyzethez és különleges jogrendhez kötve.

A közérdekű használati jog alapításának alkalmazhatóságát megelőzi a gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség igénybevétele.

A javaslat az az ingatlantulajdon korlátozásával összefüggésben járó kártalanítás vonatkozásában a Vbő. szabályait terjeszti ki, ide értve a kisajátítási szabály alkalmazhatóságát is.

58. §

A javaslat meghatározza a Honvédség jogállását, jellegét. E szerint a Honvédség polgári irányítás alatt álló, függelmi rendszerben működő és centrális vezetésű fegyveres erő. Békében az önkéntességen, hadiállapotban pedig az önkéntesség mellett a hadkötelezettségen alapul. A Honvédség szervezetrendszerét tekintve a Magyar Honvédség Parancsnokságából és az alárendeltségébe tartozó honvédségi szervezetekből áll.

Mivel a honvédelem nemzeti ügy, a Honvédség feladatait a honvédségi szervezetnek nem minősülő honvédelmi szervezetekkel és a honvédelemben közreműködő más szervekkel együttműködve hajtja végre.

59. §

A javaslat a fegyverhasználati jog terjedelme szerint – fegyverhasználati joggal és anélkül – elkülönítve fogalmazza meg a Honvédség feladatait. Minden fegyverhasználatot megengedő feladatba sorolt cselekmény – indokolt esetben – fegyverhasználati jog nélkül is elrendelhető. A Honvédség által ellátott feladatok két kategóriában sorolhatók a fegyverhasználati jog terjedelmén túl, ezek a saját jogon végzett feladatok és a közreműködői feladatok. A fegyverhasználatot megengedő közreműködési feladatok köre a Vbő. szerinti összehangolt védelmi tevékenységre, a szükségállapot feladatokban való részvételre, az egészségügyi válságkezelésre, egyes államhatárral összefüggő migrációs feladatokra, valamint a külföldről menekítésre korlátozódik.

A javaslat azt is meghatározza, hogy a Honvédség egyes feladatokat – egyéb tűzszerészeti feladatok és a katonai szakértelmet és speciális eszközöket igénylő feladatokban történő közreműködés – térítés ellenében végzi.

A javaslat egy többlépcsős rendszert alakít így ki a Honvédség által ellátott feladatok viszonyrendszere tekintetében. Kiemelésre kerül, hogy az 59. §-ban foglalt feladatok az Alaptörvény 45. cikk (1) bekezdése szerinti alapfeladatok ellátását nem veszélyeztethetik. Második lépcsőben szerepelnek azon nevesített feladatok, amelyeket a Honvédség az alapfeladatain túl lát el (pl. közreműködői feladatok). A harmadik lépcsőben a javaslat biztosítja továbbá a Honvédség számára, hogy a korábban felsorolt feladatok maradéktalan ellátását követően, a honvédségi szervezet rendelkezésre álló kapacitásai terhére a Kormány rendeletében meghatározottak szerint együttműködési megállapodást köthet közérdekű célból.

60. §

A garanciális szabályok között kiemelt jelentősége van annak, hogy a Honvédség a közreműködői feladatok ellátásban saját katonai függelmi rendszerében, katonai parancsnokok vezetésével vesz részt, és a feladatellátással összefüggésben pontosan meg kell határozni a részt vevő honvédségi erők feladatait, létszámát, eszközeit, fegyverzetét és a feladatellátást földrajzilag körülírt területét, továbbá a létszámtól függően a kirendelésre jogosult katonai, illetve állami vezetői hatáskört.

A korábbi szabályozáshoz igazodva a javaslat az árvizekre való gyors reagálás érdekében biztosítja, hogy a Honvédség katonai szervezetei a Magyar Honvédség parancsnoka döntésének bevétele nélkül rövid időn belül segítséget tudjanak nyújtani a katasztrófavédelemben résztvevő szervek számára helyi szinten.

A közreműködési feladatok vonatkozásában a javaslat garanciális szabályként megállapítja, hogy más szervek hatáskörébe tartozó hatásköröket a Honvédség nem vonhatja el, csupán a törvényben meghatározottak szerint segítheti a feladatellátást.

E közreműködői feladatok körébe tartoznak:
- fegyverhasználatot megengedő módon a tömeges bevándorlással összefüggő

válsághelyzethez, a bajba jutott állampolgárok hazatelepítésével, kimentésével, a szükségállapot vagy összehangolt védelmi tevékenység során megvalósított közrendet és közbiztonságot elősegítő feladatok, valamint az egészségügyi válságkezeléssel kapcsolatos feladatok,

- fegyverhasználatot meg nem engedő feladatokként ezen túl a további katasztrófavédelmi, speciális szakértelmet és eszközöket igénylő feladatok, egyes létfontosságú rendszerelemek működtetésének elősegítése, egyes nemzetközi kegyeleti tevékenységek, valamint a fegyveres összeütközésekkel összefüggő polgári védelmi feladatok ellátása során történő együttműködés.

61. §

A Honvédség szállítóeszközei és műszaki munkagépei - a rendszeresített harcjárművek és a fegyverzet kivételével - kérelemre, a Magyar Honvédség parancsnokának engedélyével, megállapodás alapján, térítés ellenében, ideiglenesen átengedhetők.

A KNBSZ nem része a Honvédség hadrendjének, ezért a haditechnika (fegyver, harcjármű, stb.) átengedésének lehetőségét kivételes szabállyal fenn kell tartani. A javaslat kimondja, hogy a honvédelemért felelős miniszter engedélyével, a Magyar Honvédség parancsnoka és a KNBSZ főigazgatója által meghatározottak szerint kerülnek biztosításra a KNBSZ számára a szükséges eszközök és felszerelések.

62. §

A javaslat több olyan feladatot határoz meg a Honvédség számára, amelyben más szervek mellett fegyverhasználati joggal működik közre. A javaslat egységesen határozza meg a közreműködés szabályait.

63. §

A Honvédség szervezeti felépítése az Alaptörvény 45. cikk (5) bekezdésére tekintettel sarkalatos törvényi szinten nyer szabályozást. A javaslat meghatározza a Honvédség szervezeti kialakításának általános követelményeit. E szerint e szervezeteket a béke és háborús működési rendnek megfelelően kell létrehozni úgy, hogy a Honvédség egésze, vagy annak egyes elemei legyenek képesek a meghatározott feladatok végrehajtására.

64. §

A Magyar Honvédség Parancsnokságát, amely a Magyar Honvédség felső szintű vezető szerve a Magyar Honvédség parancsnoka vezeti. A javaslat meghatározza vezetési jogköreit, egyben kimondja, hogy a parancsnok szolgálati előljárója, hivatali felettese a Honvédségnél szolgálatot teljesítő, illetve foglalkoztatott személyi állománynak.

A javaslat kimondja, hogy a parancsnok vezetési jogkörét, úgy gyakorolja, hogy az a honvédelemért felelős miniszter irányítói jogkörében foglaltakat nem érintheti, figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény 45. cikk (2) bekezdése szerint az irányítási jogkört gyakorlók köre zárt taxációt alkot. A Honvédség irányítására - ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik - az Alaptörvényben és sarkalatos törvényben meghatározott keretek között csak az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Kormány, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter jogosult, az irányítói aktusok pedig a vezetési jogkör korlátját jelentik.

65. §

A javaslat általános értelemben kimondja, hogy honvédségi szervezet megszűnését vagy feladatrendszerének változását nem eredményező átszervezését a parancsnok is elrendelheti. A parancsnok ezen jogkörét azonban nem gyakorolhatja azon honvédelmi szervezetek tekintetében, amelyeknek az alapító okiratában foglaltak szerint a honvédelemért felelős miniszter által meghatározott jogkör gyakorolnak.

A Honvédség szervezeteinek létrehozása, átszervezése, megszüntetése költségvetési tényező is. Ezért az alapítással, megváltoztatással vagy megszüntetéssel kapcsolatos szabályokat a költségvetési szervekre vonatkozó szabályok figyelembevételével kell megállapítani. Garanciális szempontok alapján a javaslat rögzíti, hogy a honvédségi szervezetek felépítését, a béke- és hadiszervezetekben rendszeresíthető beosztások számát, rendszeresített technikai eszközeit az állományábrában kell meghatározni.

66. §

A javaslat meghatározza a katonai igazgatási szervezet felépítését, amely központi katonai igazgatási szervből és az annak alárendeltségében működő területi katonai igazgatási szervekből áll, melyek a hadkiegészítő és toborzó központok és a hadkiegészítő és toborzó irodák. Az egyes tevékenységi elemek változó jelentőségére tekintettel hadiállapot esetén a toborzás helyett a hadkiegészítés válik a meghatározó fókusszá.

67-69. §

A javaslat a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve és a területi katonai igazgatás szervei vonatkozásában behatárolja a békeidőszakban és a hadkötelezettség fennállása idején a hadkiegészítés módját, az adatszolgáltatási kötelezettséget és a nyilvántartható adatok körét a nyilvántartás és adatszolgáltatás céljának meghatározásával.

A Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére meghatározza a nyilvántartási és adatszolgáltatási feladatain túl az országos személyügyi nyilvántartási rendszerekkel való kapcsolattartásra és azoktól való adatátvitelre vonatkozó szabályokat, valamint feljogosítja a szervezetet a Honvédség által biztosított igazolványok, és az 1949. augusztus 12-én kötött Genfi Egyezmények hatálya alá tartozó egyéb igazolásokkal történő ellátásra.

A katonai igazgatás feladatrendszerének felsorolása a honvédelmi adatkezelésről szóló törvény szabályaival együtt válik teljessé.

70. §, 2. melléklet

A javaslat kimondja, hogy békében a honvédek önkéntes jelentkezés alapján teljesítenek szolgálatot, utánpótlásukra irányul a toborzás. Hadiállapot idején a fentiekben túl hadkötelesek behívása útján, valamint törvény alapján hadkötelezettség időszakára katonai szolgálatot vállaló honvédelmi alkalmazottak katonai állományba vételével is megvalósul a Honvédség kiegészítése.

A Honvédség személyi állományát a katonákon túl honvédelmi alkalmazottak és a Munka Törvénykönyve szerinti munkavállalók alkotják.

71. §

A Honvédség tartalékos rendszere önkéntesség és jogszabályi kötelezettség alapján szervezett tartalék elemekből áll. A tartalékos állományba az önkéntes tartalékos, a hadkötelezettség időszakára katonai szolgálatot önkéntesen vállalt honvédelmi alkalmazott,

a kiképzett hadköteles, valamint a kiképzetlen hadköteles tartozik. Az önkéntes tartalékos önként vállalja, hogy törvényben meghatározott feltételrendszer szerint rendelkezésre áll, és aktivizálását vagy behívását követően tényleges szolgálata teljesítésével közreműködik a honvédelmi szervezet feladatai ellátásában. Különleges jogrend idejére ugyanakkor a javaslat lehetővé teszi olyan személyek önkéntes szolgálatteljesítésre jelentkezését is, akik egyébként nem lennének behívhatók.

72-73. §

A Honvédség jogállásából következően a katonai szolgálat teljesítése függelmi rendszerben történik. E függelmi viszonyok alanyai az előljáró vagy felettes, illetve az alárendelt. A javaslat tisztázza a szolgálati előljáró, hivatali felettes, illetve szakmai előljáró, szakmai felettes fogalmát, és meghatározza jogosultságait, valamint azok korlátjait.

A Honvédségnél fennálló függelmi rendszer sajátossága, hogy a függelmi jogviszonyokban az egyszemélyi felelős vezetés (parancsnoklás) elve alapján a szolgálati és a szakmai előljárói, valamint a hivatali és a szakmai felettesi irányítás és vezetés érvényesül. Ezekre tekintettel a szabályozás a Honvédség irányítására, vezetésére a szolgálati út betartását írja elő, amelytől csak jogszabályban meghatározott esetekben lehet eltérni.

74. §

A javaslat meghatározza a Magyar Honvédség Parancsnoksága fogalmát, valamint részletezi a Magyar Honvédség parancsnokának felelősségi köreit a vezetési és irányítási rendszer elhatárolhatósága érdekében.

A Magyar Honvédség parancsnokának feladatkörében a vezetési és irányítási szegmens szervezetenként eltérő módon érvényesül: míg munkaszervezetét, a Magyar Honvédség Parancsnokságát vezeti, az alárendelt katonai szervezetek vonatkozásában maga is irányítási jogköröket gyakorol, a szervezetre meghatározó hatást gyakorló, de fölötté álló döntéshozóként. E szabályozási megoldás az irányítás és vezetés általános közigazgatástudományi megkülönböztetésén alapuló alkotmánybírói elvárásán alapul, hasonlóan a legfőbb ügyész Alaptörvény 29. cikk (3) bekezdés szerinti jogköreihez.

A javaslat lehetőséget teremt a parancsnok számára hatáskörének átruházására.

75-79. §

A javaslat a Honvédség jogállására és a szervezetrendszerében fennálló függelmi viszonyokra figyelemmel az egyszemélyi felelős vezetés (parancsnoklás) elvéből kiindulva szabályozza a katonai szervezetek vezetését, a katonai szervezet élén álló parancsnok feladat- és hatáskörét, helyettesítésének rendjét, és meghatározza a rangidős fogalmát. Garanciális szabályként rögzíti, hogy a parancsnoklás gyakorlása, a vezetés csak a jogszabályok és az előljárók által meghatározott keretek között történhet.

A sajátos felelősségi alakzatokat eredményező vezetési eszköz, a parancs jellemzői közül a javaslat a parancs kiadására feljogosító helyzeteket, a végrehajtás rendjét és a tiltott tárgyköröket nevesíti.

80. §

A honvédelmi szervezetek irányítási és vezetési feladatai ellátása érdekében állandó és tábori telepítésű zártcélú hírközlő hálózat üzemel, melynek működtetéséről és fejlesztéséről a honvédelemért felelős miniszter gondoskodik és melyet a Honvédség üzemeltet. E hálózat

– célja szerint – redundáns rendszer, amelynek elsődleges célja a vezethetőség technikai feltételeinek folyamatos biztosítása.

81. §

Az őrzés-védelem olyan tevékenység, amely a katonai objektumok, létesítmények, szállítmányok, javak őrzését, a személyi állomány védelmét szolgálja. Fontosságára figyelemmel szükséges törvényi szinten rendelkezni azokról a főbb követelményekről, amelyekre e tevékenység részletes szabályozása épülhet. A javaslat szabályozza a feladat ellátásának alapvető feltételeit, módjait és eszközeit. A javaslat a honvédelmi szervezet működésére szolgáló objektum területére történő beléptetés szabályait is tartalmazza. Eszerint az őrzés-védelmi feladatot ellátó katona, fegyveres biztonsági őr az ellenőrzött területre belépő vagy onnan kilépő személy ruházatát, valamint a magával hozott tárgyakat, táskákat, csomagokat és a belépéshez igénybe vett gépjárművet átvizsgálja, ha részére ezt az objektumparancsnok elrendelte. Ha az érintett ezt megtagadja, akkor megtiltható a belépése az érintett objektumba.

82-83. §

A javaslat részletesen ismerteti a katonai rendészeti feladatokat, a szolgálatban lévő rendész jogosítványait. Új elemként jelenik meg, hogy a katonai fegyelem megtartása érdekében a rendész jogosult bárkivel szemben eljárni, aki honvédelmi szervezet által használt objektum területén tartózkodik.

84-87. §

A javaslat a könnyebb jogalkalmazás érdekében pontosan meghatározza a rendészeti jogkörök három legfontosabb intézkedés típusát, azok tartalmát, alkalmazásának rendjét. Elkülönítést nyer így a visszatartás, az előállítás és az elfogás.

A javaslat az elfogás valamint előállítás eljárásrendjét szabályozza a jogbiztonság, valamint az egységes alkalmazás érdekében.

A javaslat nevesíti a katonai rendész feladatvégrehajtás során az együttműködés eseteit, valamint a kirendelés speciális szabályait.

A speciális feladatköréhez kapcsolódóan nevesíti a javaslat a katonai rendész kiterjesztett személyazonosság-megállapítási jogosítványát. Ennek értelmében az alkalmazási körzetén belül azt az ott tartózkodása jogszerűségének tisztázása céljából kell megállapítani.

A javaslat tartalmazza a katonai rendész intézkedésével szembeni panaszjog eljárásrendjét és alapvető szabályait.

88-89. §

A kor kihívásainak megfelelően a javaslat lefekteti a Honvédség katonai kibertér műveleti erői feladatrendszerét, eljárási szabályait. A javaslat az alkalmazás során kötelezően betartandó garanciális szabályokkal korlátozza e tevékenység végrehajtását.

A rendelkezés törekszik a NATO elvárásaival és fejlesztési irányjaival összehangolt módon, a nemzeti érdekek érvényesítését szavatolva, az egyes kibertér műveleti feladatok körében a fokozatosság, szükségesség és arányosság elvét érvényesítve sajátos szabályozást megfogalmazni a katonai kibertér műveleti képességek igénybeviteléhez.

Ennek részeként a szabályozás a katonai és szövetségi érdekek, valamint az országvédelem szempontjából közelíti meg a kibertérből érkező fenyegetéseket és támadásokat, és ezekre mint katonai tevékenységekre tekint. A jelzett szabályozás a kibertérben megvalósuló műveletek váratlanságára és valós idejű megvalósulására kíván törvényileg szabályozott reagálási rendszert kiépíteni, amelynek részletszabályait

alacsonyabb szinten szükséges kidolgozni.
 Az azonnali reagálás és a fokozatosság elvének összehangolása érdekében a szabályozás a kibertér műveleti tevékenységek keretében előforduló, legsúlyosabb intézkedések elrendelését a Kormány döntéshozatali jogkörébe utalja, ami mind a fellépés hatásainak összetettségére, mind az azokkal kapcsolatos politikai vonatkozásokra tekintettel megkerülhetetlen.

A kibertérben megvalósuló katonai cselekmények tekintetében a rendelkezés a katonai műveletek vonatkozásában ismert főbb alapelvekre épít, ezzel biztosítva azokat a törvényi kereteket a Honvédség katonai kibertér műveleti képességei számára, amelyekkel a transzatlanti térség jogi alapvetéseihez igazodó módon tudja ellátni a nemzeti és szövetségi szintű feladatait.

A feladatok eredményességének növelése érdekében az azok tervezése és végrehajtása során az állami szervek és a honvédelemben közreműködő szervek együttműködnek, a kapcsolódó szolgáltatási tevékenységet folytató gazdasági társaságok együttműködhetnek katonai kibertér műveleti erőkkel.

A javaslat előírja, hogy a katonai kibertér műveleti erők ügyeljenek arra, hogy eljárásuk vagy intézkedésük lehetőség szerint minél kisebb zavarkeltéssel és károkozással járjon. Az eljárásuk során bekövetkező kárfelelősségi szabályokat is rögzíti a javaslat.

90. §

A javaslat megteremti a Honvédség aktív elektromágneses műveletek végzésére létrehozott erői szakfeladat végrehajtásának jogi alapját, illetve szabályozza mind a tájékoztatás, mind a külföldi szolgálat alatti alárendeltség esetköreit, továbbá a műveletek során szem előtt tartandó alapelveket.

91. §

A javaslat a honvédségi szervezetek fegyverhasználati joghoz kötött feladataik végrehajtása során történő, megengedett fegyverhasználatának alapvető szabályait rögzíti. Alkotmányos garanciaként az arányosság és a szükségesség elvét is kimondja a javaslat, kiterjesztve azt a más kényszerítő eszközök alkalmazására is.

Mivel az Alaptörvény kilencedik módosításával megszűnt a váratlan támadás jogintézménye, az azt kiváltó eseményekre való reagálás képességét fenn kell tartani. A javaslat erre az esetre is szabályozza a hadiállapot elrendelése nélküli, azonban az ahhoz közelítő szabályozású fegyverhasználat lehetőségét a speciálisan felkészített erőknek.

92. §

A haditechnikai eszközök fejlődésére tekintettel szükséges az újgenerációs fegyverrendszerek használatára vonatkozó általános jellegű szabályozás kialakítása. A javaslat ennek a kötelezettségnek tesz eleget. Az autonóm fegyver- és védelmi rendszer honvédségi rendszeresítése, telepítése és alkalmazása során mind a rendszerek kialakítása, mind pedig azok üzemeltetése során törekedni kell arra, hogy a célpontot megsemmisítő tűz csak a más módon el nem hárítható fenyegetések esetén és lehetőleg emberi beavatkozás lehetőségét biztosítva valósuljon meg.

93-94. §

A Honvédség fegyveres erő jellege indokolja, hogy - az alaptevékenysége lényegével összefüggő - fegyverhasználatát sarkalatos törvény szabályozza. A javaslat kimondja, hogy a katonai szervezetek a harci feladataik végrehajtására rendszeresített fegyverzeteiket

törvényben, nemzetközi szerződésekben, valamint jogszabályoknak megfelelő előjárói parancsokban meghatározottak szerint használják. A fegyverzet működtetése, használata a törvényben meghatározott feladatok végrehajtására való felkészülés során is elengedhetetlen, ezért a tervezet ennek lehetőségét fenntartja.

A javaslat garanciális szabályként meghatározza, hogy a Honvédség esetében mi minősül fegyvernek (fegyverzetnek), rendelkezik - törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén - más kényszerítő eszközök alkalmazásának a lehetőségéről. Részletezi az egyes honvéd lőfegyver-használatára és az egyéb kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat.

A lőfegyver használata az élethez és a testi épséghez való jog sérelme szempontjából a legsúlyosabb kényszerítő eszköz, ezért alkalmazására törvényi szabályozás szükséges, igénybevételét pedig különleges garanciákhoz kell kötni. Fegyverhasználatnak minősíti a javaslat azt az esetet, ha fegyveresen teljesített szolgálati feladat ellátása során - saját elhatározásból vagy parancsra - a honvéd szándékosan személyre irányított (célzott) lövést ad le.

A fegyverhasználat alapvetően védelmi jellegű (pl. ór-, ügyeleti, futár-, fogoly őrzésére rendelt) szolgálatokban bárkit, tehát honvédet és polgári személyt egyaránt érinthet. Külön szabályozza a javaslat azokat az eseteket, amikor csak katonával szemben kerülhet sor a fegyverhasználatra. Ezek döntően meghatározott bűncselekmények megakadályozására szolgálnak.

A javaslat rendelkezik a fegyverhasználat szabályairól béke időszakban, valamint a külföldi szolgálatot teljesítők tekintetében.

95. §

Garanciális szabályként rögzíti a javaslat a fegyverhasználat módjára és tilalmára vonatkozó rendelkezéseket. A fegyverhasználatot megelőző intézkedések célja egyrészt az, hogy az intézkedéssel érintett személy számára felismerhető legyen, hogy vele szemben milyen intézkedés történik, az intézkedés foganatosítása tőle milyen magatartást kíván, és ezáltal a lőfegyver használata megelőzhető vagy elkerülhető legyen. Az előzetes figyelmeztetés annak tudatosítására irányul, hogy a felszólítottal szemben - további engedetlensége esetén - lőfegyvert fognak alkalmazni. A javaslat tételesen felsorolja azokat az eseteket, amikor tilos fegyvert használni, valamint rendelkezik a tömegben lévő személlyel szembeni fegyverhasználat esetköréről.

96-97. §

A javaslat az egyéb kényszerítő eszközök között szabályozza a testi kényszer, könnycsóró készülék, gumibot, bilincs, vagy szolgálati kutya alkalmazásának feltételeit. A szabályozás - a Honvédség feladataira figyelemmel - különbséget tesz a polgári személlyel és a katonával szembeni alkalmazhatóság esetkörei között.

A testi kényszer a támadás elhárításának, valamely cselekvés kikényszerítésére vagy abbagyására irányuló intézkedésnek, valamint jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés leküzdésének a legenyhébb, valamint legegyszerűbb módja, amelynek során a fizikai erőfölényben lévő honvéd testi kényszerítést alkalmaz.

A bilincs a további támadás, az ellenszegülés, a szökés, valamint az önkárosítás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz. Alkalmazásának törvényi feltétele, hogy kizárólag személyi szabadságában korlátozott vagy korlátozni szükséges személlyel szemben alkalmazható.

A könnycsóró készülék, valamint a gumibot használatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha a testi kényszer nem érte el célját vagy alkalmazására nincs lehetőség.

A szolgálati kutya kényszerítő eszközként való alkalmazása szintén törvényi szintű szabályozást igényel. A szolgálati kutya az előzőekben részletezetteknel súlyosabb kényszerítő eszköznek minősül, így alkalmazásának módjait és feltételeit a törvény részletesen szabályozza.

98. §

A rendelkezés célja, hogy egyfelől a fegyver és egyéb kényszerítő eszköz alkalmazása során megsérült személy részére a segítségnyújtás és az orvosi ellátás biztosításának kötelezettségét rögzítse, továbbá abban az esetben, ha a kényszerítő eszköz alkalmazása utasításra valósul meg, a felelősség vizsgálatának szabályai is meghatározottak legyenek.

99. §

A Honvédség feladatai közé tartozik a nemzetközi szerződésekből fakadó katonai kötelezettségek teljesítése is. A kötelezettségek teljesítése során a honvédelmi miniszter által kijelölt katonai szervezetek fegyverhasználati joggal, fegyveresen teljesítik feladataikat. E műveletek sajátosságaira figyelemmel a javaslat a fegyverhasználat eltérő, a béke időszaki szabályokhoz képest megengedőbb speciális rendelkezéseit is tartalmazza.

100-101. §

A javaslat az e fejezet szerinti intézkedések foganatosítása esetén az azt elszennvedő fél részére biztosítja a panaszjogot. A rendelkezés a hatósági jogkörben - és nem katonai ügyész általi eljárásban - elbírálható jogorvoslati szabályokat emeli be a törvénybe, különös tekintettel arra, hogy azok alapvető jogállami igényként merülnek fel mindazon tevékenységek vonatkozásában, amelyeknél az Honvédségnek az intézkedésekre és kényszerítő eszköz alkalmazásra vonatkozó szabályozása a polgári lakossággal szemben is érvényesülhet. Ezen szabályozási igény a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésében való közreműködés kapcsán nyert kiemelt jelentőséggel, tekintettel arra, hogy azzal a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény szerinti intézkedési jogköröket kapott a Honvédség kijelölt állománya, melyekkel kapcsolatban a katonai ügyészi kontrollon túli, hatósági természetű jogorvoslati rendszer megteremtése is szükséges.

A javaslat a rendőrségi törvényben rögzített eljárásrenddel azonos módon szabályozza az igénybe vehető panaszjogot, melyet a rendészeti panasztestület helyébe lépett ombudsmani eljárás hivatott biztosítani. A javaslat megteremti az alapvető jogok biztosa által folytatott vizsgálat időtartamára a Honvédség belső vizsgálati határidejének illeszkedő szabályozását.

102. §

A Honvédség légvédelmi erőire az általánostól eltérő fegyverhasználati szabályok megállapítása indokolt, amelyet a légierő alkalmazása körülményeinek sajátosságai határoznak meg (jelentős pusztító erő, illetve annak elhárítására való képesség, az ellentevékenységre rendelkezésre álló rendkívül rövid idő, összetett – a NATO-ban egységes kialakítású – vezetési és együttműködési rendszer, a lakosság és az ország anyagi javainak védelméhez fűződő kiemelt érdek stb.).

Az Észak-atlanti Tanács által jóváhagyott alkalmazási követelményekkel összhangban meghatározásra kerül a légvédelmi készenléti erők feladatköre, azok alárendeltsége.

A fegyverhasználat szabályai megfelelnek a NATO Integrált Légvédelmi Rendszere kialakítása során a szövetségben elfogadott elveknek, biztosítják az ellenséges tevékenységnek minősülő – a fegyverhasználat alapjául szolgáló – cselekmények, helyzetek pontos, a jogállami követelményeknek megfelelő meghatározását és a rendelkezésre álló

időn belüli döntéshozatal garanciális elemeit.

A fegyverhasználatra kizárólag az MH légierő ügyeletes parancsnoka megerősítésével illetve kifejezett parancsára kerülhet sor, amely alól csak az elfogást végrehajtó légi jármű önvédelmi célú fegyverhasználatát jelent kivételt. Ez a megoldás a szövetségi rendszeren belül is biztosítja az állami felségjog érvényesítését.

A javaslat lehetővé teszi az ellentevékenység végrehajtását a NATO alárendeltségébe tartozó, légvédelmi feladatokat ellátó erők mellett a nemzeti alárendeltségbe tartozó erők részére is, amely a nemzetek nemzetközi jog által elismert önvédelemhez való jogának érvényesítését is jelenti.

Figyelemmel a légierő fegyverhasználatára esetleges hazai, szövetségi, egyéb nemzetközi következményeire, indokolt a megjelölt állami vezetők tájékoztatásának előírása is.

103-104. §

A külföldi szolgálat során számos, a hazai viszonyoktól eltérő körülmény között kell a feladatot végrehajtani, így indokolt a hazai szabályozást kiegészítő, azonban attól valamelyest eltérő, a feladatot ellátó honvédek biztonságát preferáló szabályrendszert alkotni.

A külföldi feladatvégzés során a kialakult harcászati helyzet a műveleti tevékenység eredményes végrehajtása érdekében a megsérült személy részére történő segítségnyújtásra vonatkozó általános előírások korlátozott érvényesülését eredményezheti.

A kényszerítő eszközök alkalmazását követő jelentési folyamat, valamint a panaszjog érvényesítésének eljárásrend kiegészítése a parancsnoki lánc missziós szerepvállalás miatti bővülése indokolja. Ezáltal a Magyar Honvédség parancsnokának állásfoglalása kellően megalapozott lehet.

105. §

A gyakorlatok törvényi szabályozását a megváltozott harcászati eljárások, követelmények teszik indokolttá. Az alapgyakorlatokon túl a speciális képességek megszerzése, elsajátítása, továbbfejlesztése megkövetelheti a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyongazdálkodásában lévő ingatlanon kívüli feladatvégrehajtást is. Garanciális szabályként indokolt az ehhez szükséges engedélyt kormányhoz kötni.

Tekintettel a szövetségi harceljárások hasonlóságára indokolt ezen szabályok alkalmazása a nemzetközi kiképzések során is.

A honvédelmi szervezetek állománya a feladatai végrehajtására való felkészülés érdekében a kiképzés során is működteti fegyverzetét.

106. §

A Honvédség fegyveres erő jellegét, egységbe tartozását és eltérő külső megjelenését a különböző katonai jelképek és jelzések szimbolizálják. Jelentőségük indokolja, hogy a rájuk vonatkozó főbb szabályokat a törvény állapítsa meg.

A jelképek közül kiemelkedik a csapatzászló, amely a hazához, a nemzethez, az eskükhöz és a csapathoz való kitartó hűség, valamint a bátorság, a katonai becsület és a bajtársiasság jelképe. Hasonló jelentőségű a történelmi zászlósor. E rendelkezések között nyert elhelyezést az állami felségjog jelzésére szolgáló hadilobogó használatára vonatkozó szabály is. A Honvédség szárazföldi, légi és vízi járműveit a hadviselés nemzetközi szabályainak megfelelően felségjellel kell ellátni.

A katonai jelzések a személyi állomány, a csapatok és a járművek megkülönböztetésére

szolgálnak.

A javaslat biztosítja a Honvédséghez köthető megjelölések közjogi védelmét a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 183/A. § (2a) bekezdésében foglalt szabálysértési tényállással párhuzamosan.

107. §

Az elmúlt években jelentősen megváltozott biztonsági környezetben az új típusú biztonsági kihívások szükségessé tették az államok védelmi szabályozásának újragondolását. Elmosódnak a határok a békeidejű és különleges jogrendi szabályok között.

A hibrid hadviselés sok egyéb terület mellett az államok védelmi szabályozásának gyengeségeit, illetve a korábbi biztonsági környezethez igazított kööttségeit is igyekszik kihasználni. Erre figyelemmel szükségesnek mutatkozik, hogy úgy Magyarország önálló és nemzeti szintű védelme, mint az Észak-atlanti Szerződés Szervezetében vállalt szövetségi kötelezettségeink hatékonyabb teljesíthetősége érdekében felkészüljünk az új típusú „szürke zónás” kihívások hatékony kezelésére a szabályozás terén is.

Ezt a célt szolgálja a honvédelmi válsághelyzetre vonatkozó javaslat, amely békeidejű, de az új típusú kihívásokhoz alkalmazkodó rugalmasabb felhatalmazást kíván biztosítani a Kormány számára a válságok kezelésére való felkészülés, illetve az eszkaláció elleni fellépés hatékonyságának növelése érdekében.

Honvédelmi válsághelyzet elődje a honvédelmi veszélyhelyzet 2019. január 1-je óta létezik. A javaslat a hatályos szabályozáshoz képest a következő főbb változtatásokat tartalmazza:

a) szükséges egy új esetkörrel bővítés, amely lehetővé teszi, hogy külső fegyveres támadás vagy hatásában külső fegyveres támadással egyenértékű cselekménnyel történő fenyegetés esetén, valamint az Európai Unió válságkezelési tevékenységébe tartozó katonai kihívások esetében sor kerülhessen honvédelmi válsághelyzet miatt összehangolt védelmi tevékenység elrendelésére, így különleges jogrend kihirdetése nélkül hatékony intézkedések vezethetők be,

b) bővül a Vbő. szerint elrendelhető intézkedések köre a 76. § (1) bekezdés i) pontjához kapcsolódva.

108. §

A Kormány külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén a támadás elhárítására, Magyarország területének oltalmazására, a törvényes rend, az élet- és vagyonbiztonság, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében – az ország fegyveres védelmi terve szerint – a szükségállapot vagy a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését megelőzően is a támadással arányos és arra felkészített erővel azonnal intézkedni köteles.

A javaslat ehhez kapcsolódva meghatározza a honvéd fegyverhasználati köteleességét az ország területén jogellenesen tartózkodó mindazon külső fegyveres csoport tagjával szemben, aki fegyverét alkalmazza, más módon fegyverrel vagy eszközzel az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos, erőszakos cselekményt követ el, illetve katasztrófát idéz elő, vagy egyértelműen arra lehet következtetni, hogy fenti cselekmények valamelyikének elkövetésére törekszik, és a honvéd felszólításának szándékosan nem tesz eleget.

109. §

A hadkötelezettség alapján katonai szolgálat teljesítésére, illetve honvédelmi munkakötelezettség elrendelésére kizárólag hadiállapotban van lehetőség, és a szolgálatteljesítés részletes szabályai előkészíthetők, de esetleges hatályba léptetés nélküli kihirdetésük a folyamatos korrekció igényét eredményezné. A javaslat e probléma áthidalása érdekében a hadkötelezett jogállásáról és a honvédelmi munkakötelezettség részletes szabályairól szóló törvények elfogadását az eskaláció viszonylag késői időszakához köti, a tervezetek rendszeres aktualizálásának kötelezettségét előírva.

110. §

A javaslat meghatározza a kormányrendeleti és miniszteri rendeleti felhatalmazások terjedelmét.

111. §

A hatálybalépés az Alaptörvény kilencedik módosításához és a Vbö. 2023. július 1-jei hatálybalépéshez igazodva került megállapításra.

112. §

A kártalanításhoz kapcsolódó átmeneti rendelkezést tartalmaz.

113. §

Sarkalatossági záradékot tartalmaz.

114-117. §

Az új Hvt-vel összefüggésben hatályon kívül helyező rendelkezéseket tartalmaz.

118. §

A Vbö. 91. §-a a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény módosítását tartalmazza, amely a javaslat szerinti új honvédelmi törvény következtében okafogyottá vált, így nem lép hatályba.